

رابطه تمایزگرایی خود و کمال‌گرایی با نقش میانجی ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان

مریم ابطی، دکتر سعید متولی، سید علی سینا رحیمی

چکیده

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی کمال‌گرایی بر اساس تمایزیافتگی خود با در نظر گرفتن نقش میانجی ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان بود. روش پژوهش توصیفی و از نوع مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر عبارت از کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد واحد تهران شمال در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷ بودند. تعداد افراد نمونه جمعاً ۲۰۰ دانش‌آموز بود که با روش خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی شورت و همکاران (۱۹۹۵)، پرسشنامه پنج‌عاملی شخصیتی NEO و مقیاس تمایزیافتگی اسکورن و فریدلندر (۱۹۹۸) بودند. در این پژوهش در جهت آزمون فرضیه‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری و آزمون سوبل استفاده شد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد تمایز یافتگی خود بر کمال‌گرایی در دانشجویان به واسطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی اثر معنادار دارد. همچنین ویژگی‌های شخصیتی بر کمال‌گرایی در دانشجویان به صورت مستقیم اثر می‌گذارد ($p < 0.05$).

واژگان کلیدی: کمال‌گرایی، تمایزیافتگی خود، ویژگی‌های شخصیتی

مقدمه

کمال‌گرایی یکی از ویژگی‌های شخصیتی است و نقش مهمی در علت‌شناسی و استمرار آسیب‌های روانی ایفا می‌کند. در طول دو دهه گذشته تحقیق در مورد کمال‌گرایی روند رو به رشدی داشته است؛ در این دو دهه پژوهش‌های تجربی و نظری زیادی با هدف تبیین ماهیت کمال‌گرایی و آسیب‌های مرتبط با آن انجام شده است (دلینگ^۱ و بارنز^۲، ۲۰۱۷). سازه کمال‌گرایی را به عنوان ترس افراطی از اشتباهات، گرایش فرد به توجه مفرط درباره شکست‌ها، خودانتقادگری بیش از حد و انتظارات بسیار بالا از عملکرد خود یا دیگران، گرایش به دارا بودن استانداردهای کامل و دست نیافتنی و تلاش برای تحقق آن‌ها (برنز^۳، ۱۹۸۰؛ به نقل از بشارت، ۱۳۸۶) تعریف کرده‌اند. پژوهش‌های اخیر کمال‌گرایی را به عنوان سازه‌ای چند بعدی معرفی می‌کنند. رثودل (۱۹۸۴؛ به نقل از رایس^۴، ۲۰۰۰) کمال‌گرایی را واجد جنبه‌های مثبت و منفی می‌داند و آن را معادل کمال‌گرایی بهنجار و روان‌آزرده قرار می‌دهد. کمال‌گرایی مثبت، به جای اضطراب و نگرانی درباره تحقق نیافتن اهداف و معیارهای دست نیافتنی، مثبت‌نگری و خوش‌بینی و آرمان‌های تحقق‌پذیر را در فرد فعال می‌کند. از طرفی دیگر، هویت^۵ و فلت^۶ (۲۰۰۷) کمال‌گرایی منفی را دارای سه مولفه می‌دانند که شامل کمال‌گرایی خودمدار (تمایل به وضع استانداردهای غیر واقع‌بینانه برای خود)، کمال‌گرایی دیگرمدار (تمایل به داشتن انتظارات افراطی و ارزشیابی انتقادی از دیگران) و کمال‌گرایی جامعه‌مدار (احساس ضرورت رعایت معیارها به منظور کسب تایید از سوی دیگران) است.

¹ Deuling

² Burns

³ Burns

⁴ Rice

⁵ Hewitt

⁶ Flett

به نظر می رسد یکی از متغیرهای تاثیر گذار بر کمال گرایی، ویژگی های شخصیتی افراد است (الی^۷، لئونگ^۸، کمپبل^۹ و کلانینگر^{۱۰}، ۲۰۱۷). در زندگی امروزی افزایش فشارها و تنش ها از یک سو و پیچیده تر شدن درک رفتارها و انگیزه های انسانی از سوی دیگر موجب شده تا شناخت ویژگی های شخصیت و چگونگی برانگیخته شدن انسان ها در شرایط ناگوار از جمله مباحث مطرح در روان شناسی باشد (شفیعی، جاویدی و کاظمی، ۱۳۹۰). شخصیت هر فرد اصلی ترین بعد و ساختار روانشناختی اوست؛ که به شکل گیری سبک زندگی وی کمک می کند. در دهه های اخیر، عده ای با طرح صفاتی، برای شخصیت و استفاده از روش های آماری پیچیده نظیر تحلیل عوامل، توانستند جایگاه مناسبی را در بین متخصصان برای خود باز کنند (وترنک^{۱۱}، الی^{۱۲}، فلسنر^{۱۳}، لئونارد^{۱۴} و وودز^{۱۵}، ۲۰۱۶). شخصیت عاملی تاثیرگذار در سازگاری و سلامت عمومی و مجموعه ای سازمان یافته، واحد و متشکل از خصوصیات نسبتا پایدار و ثابت است که موجب تمایز افراد از یکدیگر می شود. اصطلاح شخصیت به طور خلاصه برای توضیح دادن ثبات در رفتار فرد در طول زمان و موقعیت ها و تفاوت های رفتاری در بین افرادی که به موقعیت یکسان واکنش نشان می دهند به کار برده می شود. به عبارت دیگر، شخصیت به مجموعه صفات رفتاری باثبات فرد اشاره دارد (بنتا^{۱۶}، ۲۰۱۵). نظریه های شخصیت ارتباط میان ویژگی های شخصیتی و رفتارهای ناهنجار اجتماعی را تایید کرده اند. بر اساس این نظریه ها، تعامل محیط، عوامل فردی و شخصیتی در ایجاد رفتار در افراد تاثیرگذار هستند (آیسنگ^{۱۷}، ۱۹۸۹؛ به نقل از صیدی، غفوری و جلالی، ۱۳۹۳). کاستا و مک کری^{۱۸} شخصیت را در امتداد پنج بعد یا پنج عامل اصلی شامل روان نژندگرایی^{۱۹} (تمایل به تجربه اضطراب، تنش، خودخوری، خصومت و تکانشوری، کمرویی، افسردگی و عزت نفس پایین)، برون گرایی^{۲۰} (تمایل برای مثبت بودن، قاطعیت، تحرک، مهربانی و اجتماعی بودن)، گشودگی^{۲۱} (تمایل به کنجکاو، هنرنمایی، خردورزی، انعطاف پذیری، روشنفکری و نوآوری)، دلپذیر بودن^{۲۲} (تمایل به گذشت، مهربانی، سخاوتمندی، اعتمادورزی، همدلی، فرمانبرداری، فداکاری و وفاداری) و باوجدان بودن^{۲۳} (تمایل به سازمان دهی، کارآمدی، قابلیت اعتماد، خویشتن داری، منطق گرایی و تعمق) توصیف کرده اند (منصوری راد، ۱۳۹۴).

از جمله عواملی که با ویژگی های شخصیتی افراد در ارتباط است، تمایز یافتگی ایشان است. تمایز یافتگی، به توانایی افراد برای تمایز خود از خانواده اصلیشان در سطح عاطفی و عقلی اطلاق می شود (اسلام زاده، رشیدی و فکریان، ۱۳۹۵) که خود شامل توانایی درونی فردی برای تمایز میان شیوه های فکر کردن و احساس کردن و توانایی میان فردی برای حفظ استقلال در عین صمیمیت قوی با افراد مهم زندگی می باشد (اسکورن و دندی، ۲۰۰۴). در واقع هم آمیختگی با دیگران اشاره به از دست دادن استقلال خود و انحلال و هم آمیختگی در طی روابط صمیمانه با دیگران و به ویژه افراد مهم زندگی است. افرادی که تمایز یافتگی کمی نسبت به اعضای خود دارند، قادر نیستند احساس خود را از دیگران متمایز کنند و به راحتی با احساساتی که خانواده و اطرافیان به آنها وارد می کنند، آشفته می شوند، و افرادی که از سطح مناسب تمایز یافتگی بهره مند هستند، خودرهبند، و به احساسات و افکار خود واقفند. این در حالی است که افراد تمایز نیافته از لحاظ عاطفی به دیگران وابسته اند و به سختی برای خود فکر، احساس و عمل می کنند (پیرساقی، حاجی حسنی، فرح بخش و سلیمانی، ۱۳۹۱). بنابراین اگر افراد بیاموزند که کارکرد

⁷ Eley⁸ Leung⁹ Campbell¹ Cloninger 0¹ Wetterneck 1¹ Lee 2¹ Flessner 3¹ Leonard 4¹ Woods 5¹ - Bentea 6¹ - Eysenck 7¹ - Costa & Mc Crae 8¹ - Neuroticism 9² - Extraversion 0² - Openness to Experience 1² - Agreeableness 2² - Conscientiousness 3

عقلانی و احساسی خود را از دیگران تفکیک دهند، در جهت تمایز یافتگی حرکت کرده اند (سلم، ۲۰۰۲). افراد با تمایز یافتگی بالا به هیجانات خود واقفند و قادر به سنجش متفکرانه موقعیت ها هستند و توانایی رشد خود مستقل را دارند و این در حالی است که افراد کمتر تمایز یافته، یا به همجوشی با دیگران تمایل دارند و یا به بریدگی عاطفی تن می دهند (اسکورون و دندی، ۲۰۰۴). روابط اولیه در محیط خانواده به شکل گیری سطوح بالا یا پایین تمایز یافتگی در افراد منجر می گردد و این تجارب اولیه در روابط بعدی افراد اثرگذار است. خانواده علاوه بر تمایز یافتگی، بر خودشکوفایی هم اثرگذار است. بررسی رابطه بین خودکارآمدی و روابط درون گروهی در افراد نشان داد که خوشکوفایی باعث افزایش میزان تمایز یافتگی و خودکارآمدی متقابل بین اعضای و گروه ها می شود (تاجفل، ۲۰۱۰). طبق پژوهشی که توسط کیم، پروتی، اسمیت، کو، وچلر و او (۲۰۱۵) انجام شد معلوم شد، تمایز یافتگی کافی افراد در سیستم خانواده ارتباط مثبت و معناداری با عملکرد سالم و موفق آنها در خانواده دارد و به دلیل آگاهی از توانایی های خود از خودکارآمدی و اعتماد به نفس بیشتری برخوردارند. با توجه به مطالب گفته شده و با در نظر گرفتن این نکته که دانشجویان قشر مهمی از هر جامعه را تشکیل می دهند، بررسی عوامل مرتبط با کمال گرایی در ایشان حائز اهمیت است. لذا پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این سوال است که مدل پیش بینی کمال گرایی بر اساس تمایز یافتگی با میانجی گری ویژگی های شخصیتی از برازش مطلوبی برخوردار است؟

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به هدف آن از نوع تحقیقات کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده ها و تحلیل آنها به روش توصیفی و از نوع طرح های همبستگی و روش مدل یابی معادلات ساختاری می باشد.

جامعه، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری پژوهش حاضر عبارت از کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد واحد تهران شمال در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ است. تعداد افراد نمونه جمعاً ۲۰۰ دانشجو است که با روش خوشه ای انتخاب شده است. با توجه به نوع مطالعه و تعداد متغیرهای پیش بین در تحلیل معادلات ساختاری بنا به توصیه محققان (تاباچنیک و فیدل، ۲۰۰۱). حجم نمونه باید حداقل ۱۰ برابر تعداد متغیرها به اضافه ۵۰ باشد. در پژوهش حاضر در مجموع ۱۴ متغیر مکنون و مشاهده شده وجود دارد (۱۹۰=۱۰+۵۰*۱۴). بنابراین حداقل ۱۹۰ نمونه مورد نیاز است. در این مطالعه برای کاهش خطای نمونه برداری و جلوگیری از افت آزمودنی ها تا ۲۰۰ نفر افزایش داده شد.

ابزار پژوهش

ابزار گرد آوری داده ها در این پژوهش، مقیاس کمال گرایی مثبت و منفی شورت و همکاران (۱۹۹۵)، پرسشنامه پنج عاملی شخصیتی NEO و مقیاس تمایز یافتگی اسکورن و فریدلندر (۱۹۹۸) بود.

مقیاس کمال گرایی مثبت و منفی این مقیاس توسط شورت و همکاران (۱۹۹۵) طراحی شده است که دارای ۴۰ سوال می باشد که ۲۰ سوال آن کمال گرایی مثبت و ۲۰ سوال دیگر کمال گرایی منفی را ارزیابی می نماید. سوالات در مقیاس ۵ درجه ای لیکرت، کمال گرایی آزمودنی ها را از نمره ۱ تا ۵ در دو زمینه مثبت و منفی می سنجد. حداقل نمره آزمودنی در هر یک از مقیاس ها ۲۰ و حداکثر آن ۱۰۰ می باشد. این مقیاس توسط بشارت (۱۳۸۲) به فارسی ترجمه و جهت تعیین اعتبار آن در یک نمونه ۲۱۲ نفری از دانشجویان از روش آلفای کرونباخ استفاده کرد و برای زیر مقیاس های کمال گرایی مثبت و منفی به ترتیب ۰/۸۷ و ۰/۸۹ برای کل آزمودنی ها، ۰/۸۹ برای دانشجویان دختر و ۰/۸۶ برای دانشجویان پسر به دست آورد که نشانه ی همسانی درونی بالای این مقیاس می باشد.

پرسشنامه پنج عاملی شخصیتی NEO: این پرسشنامه فرم کوتاه شده پرسشنامه شخصیتی NEO که کاستا و مک کری در سال ۱۹۸۵ تهیه کرده بودند، می باشد و توسط کیامهر در سال ۱۳۸۱ هنجار شده است. این پرسشنامه ۶۰ سوالی است و برای

^{۲۵} - Selm

^{۲۶} - Tajfel

^{۲۷} - Kim, Prouty, Smith, KO, Wetchler & Oh

ارزیابی پنج عامل شخصیت (روان رنجوری، برون گرایی، گشودگی، سازگاری، وظیفه شناسی) بکار می رود. در این فرم برای هر مولفه ۱۲ سوال داریم و هر سوال بر حسب پاسخی که دریافت داشته از صفر تا چهار نمره گذاری می شود. آزمودنی بایستی برای هر سوال یکی از جواب های کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم را انتخاب کند. در مورد پایایی این پرسشنامه باید گفت که سازندگان این مقیاس در آمریکا یعنی کاستا و مک کری (۱۹۹۲) در مطالعه خود بر روی نمونه ی ۱۰۰۰ نفری به ضریب آلفای کرونباخ برای هر کدام از عوامل پنج گانه آزمون به این صورت دست یافتند: روان رنجورخویی ۰/۹۲، برونگرایی ۰/۸۹، گشودگی ۰/۸۷، سازگاری ۰/۸۶، وظیفه شناسی ۰/۹۰. بنابراین این پرسشنامه دارای پایایی قابل قبولی است. برای سنجش بازآزمایی نسخه فارسی آزمون NEO-PIR این آزمون ۶ ماه پس از آزمون اول بر روی آزمودنی ها مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج نشان دهنده ضریب همبستگی باز آزمایی ۰/۷۶ تا ۰/۸۳ است (حق شناس ۱۳۸۵). پایایی درازمدت آزمون نتو نیز مورد ارزیابی قرار گرفته است. یک مطالعه طولی ۶ ساله روی عوامل گشودگی، برون گرایی، و روان رنجوری ضریب پایایی ۰/۶۸ تا ۰/۸۳ را هم در گزارش شخصی و هم زوج ها نشان داده است. ضریب پایایی دو عامل وظیفه شناسی و سازگاری به فاصله ۳ سال ۰/۷۹ و ۰/۶۳ بوده است (کاستا و مک کری، ۱۹۹۸ به نقل از گروسی فرشی، ۱۳۸۴).

مقیاس تمایز یافتگی اسکورن و فریدلندر (۱۹۹۸): پرسشنامه تمایز یافتگی (DSI) ۴۳ آیتمی، شامل ۴ خرده مقیاس: ۱. واکنش پذیری عاطفی، ۲. جایگاه من، ۳. گریز عاطفی و ۴. هم آمیختگی با دیگران است (اسکورن و فریدلندر، ۱۹۹۸). هدف این پرسشنامه سنجش میزان تمایز یافتگی افراد است. ۱۱ آیتم خرده مقیاس واکنش پذیری عاطفی بازتاب دهنده درجه ای است که فرد به محرک محیطی یا حساسیت بیش از حد یا با تغییرپذیری عاطفی پاسخ می دهد. خرده مقیاس جایگاه من، شامل ۱۱ آیتم است که در کنار تعریف واضح حس خود، میزان وفاداری به عقاید شخصی را در زمانی که فرد مجبور به انجام خلاف عقاید خود است، مشخص می کند. خرده مقیاس ۱۲ آیتمی گریز عاطفی، نشان دهنده احساس ترس از صمیمیت و احساس آسیب پذیری بیش از حد در ارتباط با دیگران است. آیتم های مرتبط با این خرده مقیاس نشان دهنده ترس از روابط صمیمانه، رفتارهای دفاعی مانند عملکرد بیش از حد، فاصله گیری، یا انکار می باشد. سرانجام خرده مقیاس ۹ آیتمی هم آمیختگی با دیگران، نشان دهنده درگیری در روابط بیش از حد عاطفی با دیگران می باشد. این پرسشنامه با مقیاس لیکرت در یک طیف ۶ گزینه ای درجه بندی شده است. در مجموع نمرات بالا و در هر زیرمقیاس نشان دهنده سطح بالای خود تمایز یافتگی می باشد. ضریب آلفای گزارش شده توسط اسکورن و فریدلندر (۱۹۸۹) ۰/۸۸ گزارش شده است و خرده مقیاس های واکنش پذیری عاطفی با ضریب آلفای ۰/۸۴، جایگاه من ۰/۸۳، گریز عاطفی ۰/۸۲ و هم آمیختگی با دیگران ۰/۷۴ گزارش شده است. همین ضریب آلفا در پژوهشی که توسط پلج-پوپکو (۲۰۰۴) صورت گرفت ۰/۸۶ گزارش شده است (به نقل از محسنیان و همکاران، ۱۳۸۶).

یافته ها

تحلیل داده های جمعیت شناختی نشان داد که ۳۸/۵ درصد گروه نمونه را مردان و ۶۱/۵ درصد را زنان تشکیل می دادند. همچنین بیشترین افراد گروه نمونه، دانشجویان مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد بودند.

یافته های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۱) آورده شده است.

جدول ۱. یافته های توصیفی خرده مقیاس های تحقیق

مقیاس	شاخص آماری	میانگین	انحراف استاندارد
جایگاه من		۲۹/۳۱	۵/۱۳
واکنش پذیری عاطفی		۳۱/۵۶	۵/۱۴
هم آمیختگی با دیگران		۳۰/۱۸	۵/۴۴

۵/۵۴	۲۸/۹۸	گریز عاطفی
۵/۵۶	۲۷/۹۷	سازگاری
۶/۱۳	۲۶/۹۷	برون گرایی
۴/۹۴	۲۹/۸۷	گشودگی
۵/۹۵	۲۶/۹۲	روان رنجوری
۵/۳۲	۲۷/۵۷	وظیفه شناسی
۸/۰۸	۵۳/۸۴	کمال گرایی منفی
۷/۲۹	۴۸/۰۱	کمال گرایی مثبت

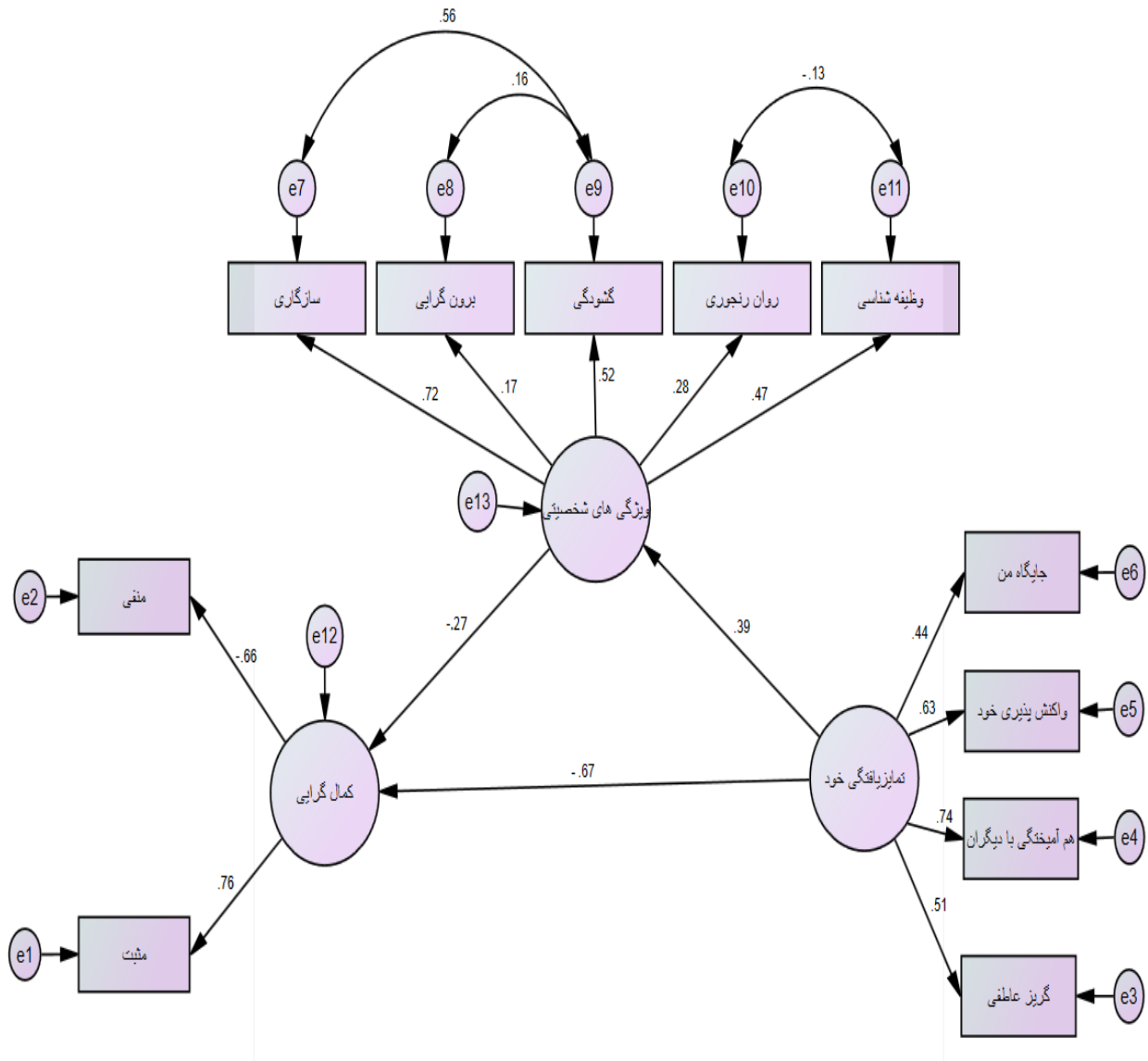
نتایج جدول نشان می دهد از بین ویژگی های شخصیت بیشترین میانگین مربوط به گشودگی است. یکی از مفروضه های مدل سازی معادلات ساختاری نرمال بودن توزیع چند متغیری است. برای این منظور در نرم افزار AMOS از ضریب کشیدگی چند متغیری مardia استفاده می شود. بنتلر (۲۰۰۵) پیشنهاد می کند که مقادیر بزرگتر از ۵ برای ضریب مardia نشان دهنده توزیع غیر نرمال داده ها است (بیرن، ۲۰۱۶). مقدار ضریب مardia برای داده های پژوهش حاضر برابر با ۳/۴۱ است که نشان می دهد مفروضه نرمال بودن چند متغیره برقرار است.

نتایج شاخص های برازش مدل اولیه نشان داد مدل از لحاظ شاخص های برازش در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. پس از انجام اصلاحات پیشنهادی شاخص های برازش مدل در وضعیت مطلوبی برخوردار شدند.

جدول ۲ شاخص های برازش مدل سازی معادلات ساختاری مدل نهایی

شاخص های برازش		نام شاخص
مقدار	حد مجاز	
۱/۳۴	کمتر از ۳	$\frac{\chi^2}{df}$
۰/۰۵	کمتر از ۰/۱	RMSEA (ریشه میانگین خطای برآورد)
۰/۹۶	بالاتر از ۰/۹	CFI (برازندگی تعدیل یافته)
۰/۹۴	بالاتر از ۰/۹	NFI (برازندگی نرم شده)
۰/۹۳	بالاتر از ۰/۹	AGFI (برازندگی نرم نشده)

همانگونه که مشاهده می شود شاخص های برازش مدل پس از اصلاح و ایجاد کوواریانس میان برخی زیرمقیاس های متغیرهای ویژگی های شخصیتی، در وضعیت مطلوبی قرار گرفته است. در ادامه ضرایب مسیر استاندارد شده و استاندارد نشده مدل در شکل و جدول ارائه شده است.

شکل ۳-۴. مدل اصلاحی در حالت ضرایب استاندارد شده

با توجه به اینکه در مدل آزمون شده بالا، مسیرهای بین متغیرها همان فرضیه های پژوهش هستند، در ادامه به همراه جداول اثرات مستقیم و غیر مستقیم به آزمون فرضیه های پژوهش پرداخته شده است.

جدول ۲. ضرایب و معناداری اثرات مستقیم و غیر مستقیم

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	نوع اثر	ضریب استاندارد نشده	β استاندارد شده	آماره معناداری سوبل	Sig
کمال گرایی	غیر مستقیم به واسطه ی ویژگی های شخصیتی		-۰/۱۸	-۰/۱۱	۲/۲۹	۰/۰۱
کمال گرایی	تمایز یافتگی	مستقیم	-۱/۶۷	-۰/۶۷	۴/۰۸	۰/۰۰۱
ویژگی های شخصیتی	تمایز یافتگی	مستقیم	۰/۴۳	۰/۳۹	۳/۲۹	۰/۰۰۱
کمال گرایی	ویژگی های شخصیتی	مستقیم	-۰/۴۰	-۰/۲۷	۲/۲۳	۰/۰۲

آنچه از نتایج جدول فوق برمی آید این است که تمایز یافتگی اثر مستقیم بر کمال گرایی و ویژگی های شخصیتی داشته است، رابطه تمایز یافتگی با کمال گرایی به صورت مستقیم برابر ($t=4/08$ و $\beta=-0/67$) است. همچنین ویژگی های شخصیتی اثر مستقیم بر کمال گرایی داشته است. جهت بررسی اثر متغیر میانجی ویژگی های شخصیت در رابطه بین ارزش تمایز یافتگی خود و کمال گرایی، از آزمون سوبل استفاده گردید. آنچه از نتایج جدول فوق برمی آید این است که فرضیه مطرح شده در ارتباط با وجود اثر غیرمستقیم تمایز یافتگی خود بر کمال گرایی در دانشجویان دانشجویان به واسطه ی ویژگی های شخصیت با ۹۵ درصد اطمینان مورد تأیید بوده است.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر همانطور که اشاره شد؛ پیش بینی کمال گرایی بر اساس تمایز یافتگی با در نظر گرفتن نقش میانجی ویژگی های شخصیتی دانشجویان بود. نتایج آزمون آماری نشان داد اثر غیرمستقیم تمایز یافتگی خود بر کمال گرایی در دانشجویان دانشجویان به واسطه ی ویژگی های شخصیت مورد تأیید است.

این یافته تقویت کننده نظریه بوئن است. تمایز یافتگی از نظر بوئن، توانایی فرد برای جداسازی خودش از لحاظ عاطفی و فیزیکی از خانواده اصلی، همچنین توانایی رسیدن به رشد عاطفی و استقلال بدون از دست دادن ظرفیت ارتباط عاطفی با خانواده است. یک فرد زمانی تمایز یافته است که نیازهای عاطفی و امنیت او را مجبور کند تا فردیت خود را برای به دست آوردن اطمینان به

عشق و پذیرش دیگران از دست بدهد و یا آن را محدود سازد و از طرف دیگر یک فرد تمایز یافته در مورد هویت خویش امنیت دارد، می تواند به طور آزادانه وارد ارتباطات صمیمی شود. همان طور که اهداف معنی داری را دنبال می کند و احتمال بیشتری دارد که در همه ابعاد زندگی خودش موفق باشد. متمایز کردن خود بیانگر میزان توانایی فرد برای تفکر واقع بینانه راجع به موضوعات سرشار از عاطفه در خانواده است. افرادی که بیشترین امتزاج بین افکار و احساساتشان دارند، ضعیف ترین کارکرد را دارند، آنها احتمالا تحت سلطه واکنش های عاطفی خودکار یا غیر ارادی هستند و معمولا حتی در برابر سطح پایین اضطراب هم دچار بدکارکردی می شوند. از آنجایی که آنان قادر به تفکیک افکار از احساسات نیستند، در تفکیک خویشتن از سایرین نیز مشکل دارند و لذا به سادگی در عواطف حاکم یا جاری خانواده حل می شوند. در چنین شرایطی، فرد از تفکیک خویش از خانواده و تبدیل شدن به موجودی برخوردار از کارکرد موثر باز می ماند.

حاصل این وضعیت پیدایش شرایط ارزشمندی است که در آن فرد برای ارزشمند بودن خود شرطهایی قائل می شود و تنها در شرایط خاصی خود را ارزشمند می یابد. کودک باید از رفتار و تفکری که مورد پسند مادر نیست بپرهیزد. انجام دادن رفتارهای ممنوع سبب می شود که کودک احساس گناه و حقارت کند، یعنی شرایطی که فرد باید در برابر آن ها حالت دفاعی بگیرد. بدین ترتیب، حالت تدافع جزئی از رفتار فرد می شود. که نتیجه ی آن محدود شدن آزادی فرد و عیان نشدن کامل ماهیت حقیقی یا خود اوست.

از سویی فرد با جایگاه من ضعیف بیشتر متأثر از ویژگی های خود ساختگی است. این افراد توانایی کمی برای تحمل اضطراب مزمن در روابط سیستمی را دارند و درصدد این هستند تا از طریق آمیختگی با دیگران و یا گسلس عاطفی مانع اضطراب شوند. این افراد به ویژه در موقعیت های استرس زا قادر نیستند بین حقیقت و نادرستی تمایز قائل شوند و به احتمال زیاد تصمیماتی را بر مبنای آنچه که احساس می کنند درست است می گیرند. ارزیابی غیر واقع بینانه از خود دارند. توانایی آگاه بودن از احساسات و بیان آنها مختل است و بنابراین روان رنجوری در آنها افزایش می یابد.

همسو با پژوهش حاضر هویت و فلت (۲۰۰۷) در پژوهشی نشان دادند که تجربه ی افکار خود بخودی همراه با کمال گرایی، با افکار خود بخودی منفی، واکنش های خلقی منفی و عزت نفس پایین همراه می باشد. شرکت کنندگان کمال گرای اجتماع مدار بالا، افزایش خلق منفی، اضطراب و پایین آمدن سطح عزت نفس را در نتیجه ی باز خورد عملکرد منفی یا عملکرد ضعیف تجربه کردند. همچنین ضربان قلب آن ها افزایش یافته و دارای اعتماد به نفس پایین بودند. بلاغی اینالو (۱۳۸۹) نشان داد بین ویژگی های شخصیتی و کمال گرایی رابطه وجود دارد؛ بدین صورت که بین عامل های برون گرایی، باز بودن، توافق پذیری و وجدانی بودن با کمال گرایی مثبت رابطه معناداری وجود دارد و بین عامل روان نژندی و کمال گرایی منفی نیز رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. براساس یافته های پژوهش در حیطه نظری می توان گفت با توجه به اینکه کمال گرایی بالا سهم قابل توجه ای در ایجاد و تداوم مشکلات فردی دارد، اینکه چگونه چنین قضاوت ها و انتظاراتی در فرد شکل گرفته است تلویحات مهمی برای دست اندرکاران تعلیم و تربیت و خدمات بهداشت روانی دارد. در این میان برای مشاوران، شناخت تمایز یافتگی و ویژگی های شخصیتی به عنوان پیشایندهای کمال گرایی از اهمیت ویژه ای برخوردار است، این شناخت نه تنها باعث درک عمیق تر مراجعان می شود، بلکه زمینه هایی را فراهم می آورد تا در طرح و برنامه ریزی ها و به کار بردن مداخلات درمانی، ویژگی ها و تفاوت های آنان مورد توجه قرار گیرد و انتظاراتی مطابق و متناسب با ویژگی ها و خصوصیات روانشناختی در نظر گرفته شود. پژوهش حاضر به پیش بینی کمال گرایی براساس تمایز یافتگی با در نظر گرفتن نقش میانجی ویژگی های شخصیتی پرداخت و نشان داده که تمایز یافتگی با در نظر گرفتن نقش میانجی ویژگی های شخصیتی بر کمال گرایی تاثیر دارند. اما مشخص است که میزان واریانس تبیین شده ی کمال گرایی کامل نبود. این امر نشان می دهد که عوامل دیگری نیز در سطح مختلف مانند سطح خانواده و اجتماع بر این متغیر تاثیر می گذارند که لزوم شناسایی و بررسی آنها در پژوهش های آتی احساس می شود.

منابع

- اسلام زاده، بابک؛ رشیدی، هاجر و فکریان، سمیه. (۱۳۹۵). تعیین نقش میانجی گری خودکارآمدی عمومی در رابطه تمایز یافتگی خود و هویت اجتماعی دانشجویان. *پژوهش های مشاوره*، دوره ۱۵، شماره ۵۷، صص: ۴۱-۵۷.
- بشارت، محمد علی (۱۳۸۶). ساخت و اعتباریابی مقیاس کمال گرایی چندبعدی تهران. *مجله پژوهش های روانشناختی*، دوره ۱۰، ۲۰۱، ۴۹-۶۷.
- پیرساقی، فهمیه؛ حاجی حسنی، مهرداد؛ فرح بخش، کیومرث و سلیمانی، سمیه. (۱۳۹۱). تعیین سهم تعارض زناشویی، خودتمایز سازی، منبع کنترل و استرس شغلی در پیش بینی فرسودگی شغلی. *مجله روانشناسی صنعتی سازمانی دانشگاه گرمسار*، ۳ (۱۰)، ۲۳-۹.
- شفیعی، هانیه؛ جاویدی، حجت الله، و کاظمی، سلطانعلی. (۱۳۹۰). مقایسه ویژگی های شخصیتی با سلامت روان زنان و مردان در بیماری قلبی و کلیوی. *فصلنامه علمی پژوهشی جامعه شناسی زنان*، ۲ (۲)، ۱۴۹-۱۶۲.
- صیدی، معصومه؛ غفوری، اعظم و جلالی، محمدرضا. (۱۳۹۳). بررسی ویژگی های شخصیتی و سبک های مقابله ای در سه گروه از زنان تن فروش، معتاد و عادی. *فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد*، ۸ (۲۹)، ۸۹-۱۰۵.
- منصوری راد، فرهاد. (۱۳۹۴). *رابطه ویژگیهای شخصیتی و جنسیت با اهمالکاری*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران مرکز.
- Bentea, C. C. (2015). Relationships between personality characteristics and attitude towards work in school teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 180, 1562-1568.
- Deuling, J.K., & Burns, L. (2017). Perfectionism and work-family conflict: Self-esteem and self-efficacy as mediator. *Personality and Individual Differences*, 116, 326-330.
- Eley, D.S., Leung, J.K., Campbell, N., Cloninger, R. (2017). Tolerance of ambiguity, perfectionism and resilience are associated with personality profiles of medical students oriented to rural practice. *Medical Teacher*, 39, 512-519.
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (2007). When does conscientiousness become perfectionism?. *Journal of Current Psychiatry*. 6(7): 49-60.
- Kim, H., Prouty, A. M., Smith, D. B., KO, M. J., Wetchler, J. L., & Oh, J. E. (2015). Differentiation and Healthy Family Functioning of Koreans in South Korea, South Koreans in the United States, and White Americans. *Journal of marital and family therapy*, 41(1), 72-85.
- Rice, K. G (2000). Perfectionism, attachment, and adjustment, *Journal of counseling psychology*. 47: 238 -250.
- Selm, L. J. (2002). A family system approach to treatment of addictive disorders: Confluence of two exiting constructs. Doctoral dissertation in La Salle University.
- Skowron A. Elizabeth. Dendy Anna. K. (2004). differentiation of self and attachment in adulthood: relational correlates of effortful control. Presented at the annual convention Chicago. Of the American Psychological Association.
- Tajfel, H. (2010). *Social identity and intergroup relations*. Cambridge University Press

Wetterneck, C. T., Lee, E. B., Flessner, C. A., Leonard, R. C., & Woods, D. W. (2016). Personality characteristics and experiential avoidance in Trichotillomania: Results from an age and gender matched sample. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 8, 64-69.